

საქართველოს სახალხო დამცველი
PUBLIC DEFENDER (OMBUDSMAN) OF GEORGIA

6.12.2022

შემოწმების შედეგები 5 ივლისის საქმესთან დაკავშირებით

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი სწავლობს 2021 წლის 5 ივლისს, თბილისში, პარლამენტის მიმდებარე ტერიტორიაზე, რუსთაველის გამზირსა და სხვადასხვა ლოკაციებზე „თბილისი პრაიდის“ საწინააღმდეგო აქციის მონაწილეთა მიერ ჩადენილი ძალადობის ფაქტების გამოძიებისა და სასამართლო განხილვის მიმდინარეობას.

სახალხო დამცველის აპარატმა შეისწავლა თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2022 წლის 4 აპრილის განაჩენები სისხლის სამართლის სამ, N1/4559-21, N1/4458-21 და N1/4457-21 საქმეზე.¹ ასევე, თბილისის სააპელაციო სასამართლოში გაეცნო N1/4559-21 საქმის მასალებს. საქმის მოცულობიდან გამომდინარე (თითოეული საქმე 25-27 ტომს შეადგენს), სახალხო დამცველის აპარატი, თბილისის სააპელაციო სასამართლოში გაეცნო მხოლოდ ერთი - N1/4559-21 საქმის მასალებს 7 პირის მიმართ. აღნიშნული საქმე შეეხებოდა წარდგენილი ბრალდებებიდან ყველაზე მძიმე, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 117-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულში ბრალდებული პირის ქმედების ნაკლებად მძიმე კატეგორიის, 126-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულზე გადაკვალიფიცირებას.²

მითითებულ N1/4559-21, N1/4458-21 და N1/4457-21 საქმეებში სასამართლომ დამნაშავედ ცნო სულ 20 პირი საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის სხვადასხვა მუხლებით. სხვა მუხლებთან ერთად, მხოლოდ 6 პირი გამტყუნდა ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობისთვის,³ ხოლო დანარჩენი 14 პირის მიმართ სასამართლომ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობის ბრალდების ეპიზოდში გამამართლებელი განაჩენი გამოიტანა, ხოლო სხვა მუხლებით გათვალისწინებულ დანაშაულებში დამნაშავედ ცნო.

¹ საქმეების გამოძიება საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ აწარმოა.

² საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ შესწავლილ N1/4559-21, N1/4458-21 და N1/4457-21 საქმეებში ბრალდება წარდგენილი ჰქონდა სულ 20 პირს საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის სხვადასხვა მუხლებით. ყველა მათგანის მიმართ დადგა გამამტყუნებელი განაჩენი.

³ სისხლის სამართლის კოდექსის 225-ე მუხლის მე-2 ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული.

მსჯავრდებული	მუხ. 225, ნაწ. 2. ⁴	მუხ. 156, ნაწ. 2, ქვეპუნქტ. "ა" და "გ". ⁵	მუხ. 154, ნაწ. 2. ⁶	მუხ. 126, ნაწ. 1 ¹ , ქვეპუნქტ. "ზ". ⁷	მუხ. 126, ნაწ. 1. ⁸	მუხ. 118, ნაწ. 3. ⁹	მუხ. 117, ნაწ. 3, ქვეპუნქტ. "ა", ნაწ. 5, ქვეპუნქტ. "ე". ¹⁰	საბოლოო სასჯელი
აკ	5 წელი	2 წელი	2 წელი			4 წელი		5 წელი
თ.დ.	5 წელი	2 წელი	2 წელი			4 წელი		5 წელი
ც.ჩ.	5 წელი	2 წელი	2 წელი	2 წელი		4 წელი	შეიცვალა კვალიფიკაცია	5 წელი
დ.კ.	5 წელი	2 წელი	2 წელი		4 წელი	4 წელი		5 წელი
გ.ბ.	5 წელი	2 წელი	2 წელი		4 წელი	4 წელი		5 წელი
ო.გ.	5 წელი	2 წელი	2 წელი		4 წელი	4 წელი		5 წელი
რ.კ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე	1 წელი და 2 თვე	1 წელი და 2 თვე				1 წელი და 3 თვე
ბ.კ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე	1 წელი და 2 თვე	1 წელი და 2 თვე				1 წელი და 3 თვე
გ.ნ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე	1 წელი და 2 თვე	1 წელი და 2 თვე				1 წელი და 3 თვე
ზ.მ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე	1 წელი და 1 თვე	1 წელი და 2 თვე				1 წელი და 3 თვე
ი.ქ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე	1 წელი და 2 თვე	1 წელი და 1 თვე				1 წელი და 2 თვე
თ.ხ	შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 2 თვე	1 წელი და 1 თვე	1 წელი და 1 თვე				1 წელი და 2 თვე
უ.დ.	შეიცვალა კვალიფიკაცია	ჯარიმა 7 000 ლარი	ჯარიმა 6 000 ლარი	ჯარიმა 6 000 ლარი				ჯარიმა 5 000 ლარი (პატიმრობაში ყოფნის გათვალისწინებით)
ზ.ჭ.	გამართლდა	1 წელი	6 თვე		9 თვე			1 წელი
მ.დ.	გამართლდა	1 წელი	6 თვე		9 თვე			1 წელი
გ.ბ.	გამართლდა	1 წელი და 3 თვე	9 თვე			3 წელი		3 წელი
გ.ხ.	გამართლდა	1 წელი და 3 თვე	9 თვე			3 წელი		3 წელი
თ.ბ.	გამართლდა	1 წელი და 3 თვე	9 თვე			3 წელი		3 წელი
გ.მ.	გამართლდა	1 წელი და 3 თვე	9 თვე	1 წელი და 2 თვე			შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე
გ.წ.	გამართლდა	1 წელი და 3 თვე	9 თვე	1 წელი და 3 თვე			შეიცვალა კვალიფიკაცია	1 წელი და 3 თვე

საქმის შესწავლის შედეგად, გამოვლინდა არაერთი ხარვეზი როგორც გამოძიების ეტაპზე ასევე, განაჩენში, გამოძიების ეფექტიანობის სტანდარტების, კვალიფიკაციის განსაზღვრისა და

⁴ ორგანიზებულ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობა.

⁵ დევნა, ჩადენილი ძალადობით ან ძალადობის მუქარით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია.

⁶ ჟურნალისტიკის პროფესიულ საქმიანობაში უკანონოდ ხელის შეშლა, ჩადენილი ძალადობის მუქარით.

⁷ ცემა ან სხვაგვარი ძალადობა, რამაც დაზარალებულის ფიზიკური ტკივილი გამოიწვია, მაგრამ არ მოჰყოლია ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება, ჩადენილი ჯგუფურად.

⁸ ცემა ან სხვაგვარი ძალადობა, რამაც დაზარალებულის ფიზიკური ტკივილი გამოიწვია, მაგრამ არ მოჰყოლია ჯანმრთელობის მსუბუქი დაზიანება.

⁹ ჯანმრთელობის ნაკლებად მძიმე დაზიანება დამამძიმებელ გარემოებებში (მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით, ჩადენილი ჯგუფურად).

¹⁰ ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით, ჩადენილი ჯგუფურად.

სასჯელის დანიშვნის პრინციპების დარღვევასთან დაკავშირებით. შესაბამისად, სახალხო დამცველი წარმოადგენს ჩატარებული შემოწმების შედეგებს.¹¹

1. გამოძიების ზედმიწევნითობა და დროულობა

სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტიზები, გამოძიების ფარგლებში, დაინიშნა მნიშვნელოვანი დაგვიანებით - ფაქტიდან დაახლოებით ერთი თვის გასვლის შემდეგ. ასევე დაგვიანებით მოხდა სამედიცინო დოკუმენტაციის სრულად მოპოვება. რამდენიმე შემთხვევაში, ექსპერტიზის დასკვნა სასამართლოში საქმის არსებითი განხილვის პერიოდშიც კი არ იყო მოპოვებული.¹²

მნიშვნელოვანი მტკიცებულების მოპოვების დაგვიანების გამო, სასამართლომ სამი ბრალდებულის მიმართ წარდგენილი ბრალდება¹³ შედარებით უფრო მსუბუქ დანაშაულზე¹⁴ გადააკვალიფიცირა.

გამოძიებამ ერთ-ერთი ბრალდებულის მიმართ 2021 წლის 12 ოქტომბერს დაინიშნა სასამართლო-ფსიქიატრიული ექსპერტიზა მისი შერაცხადობის დადგენის მიზნით. თუმცა, განაჩენის გამოტანის დროისთვის (2022 წლის 4 აპრილი), ექსპერტიზის დასკვნა კვლავ არ იყო მიღებული. ექსპერტიზის დასკვნების მნიშვნელოვან დაგვიანებასთან დაკავშირებით სახალხო დამცველის აპარატმა რამდენჯერმე გამოითხოვა¹⁵ ინფორმაცია სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროდან, თუმცა აპარატს პასუხი ამ დრომდე არ მიუღია.

2. კვალიფიკაციის ხარვეზები

• ჯგუფური ძალადობის ბრალდება

ორმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ საქმეებში არ იყო წარდგენილი საკმარისი მტკიცებულებები ბრალდებულთა მიერ ჯგუფურ მოქმედებაში უტყუარად დასადასტურებლად, რის გამოც, ჯგუფურ ძალადობრივ ქმედებებში ბრალდებული 14 პირი გამართლდა. სასამართლომ მიიჩნია, რომ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობის გამო პირთა დამნაშავედ ცნობისთვის საჭირო იყო უტყუარად დადგენილიყო, რომ ბრალდებულები წინასწარ შეკავშირდნენ ჯგუფური ძალადობის ჩასადენად და მოქმედებდნენ კონკრეტულ პირთან (პირებთან) შეთანხმებითა და

¹¹ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

¹² ი.თ.- დაზარალებულად იქნა ცნობილი 2021 წლის 8 ივლისს, სამედიცინო ექსპერტიზა მის მიმართ დაინიშნა 2021 წლის 8 აგვისტოს, 2021 წლის 31 აგვისტოსა და 6 ოქტომბრამდე პერიოდში მიმდინარეობდა მიმოწერა სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნულ ბიუროსა და გამოძიებას შორის დამატებითი სამედიცინო დოკუმენტაციის მიწოდების თაობაზე, ასევე დამატებითი სამედიცინო დოკუმენტაციის მოპოვება და ექსპერტიზის ბიუროსთვის მიწოდება. სამედიცინო ექსპერტიზის დასკვნა განაჩენის გამოტანის დროისთვის ბრალდების მხარეს მიღებული არ ჰქონდა. სხვა რამდენიმე შემთხვევაშიც სამედიცინო ექსპერტიზა დაინიშნა 2021 წლის 8-10 აგვისტოს.

¹³ ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება - დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 117-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტითა და მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტით.

¹⁴ ძალადობა - დანაშაული გათვალისწინებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 126-ე მუხლის 1¹ ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით.

¹⁵ საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის 2022 წლის 5 აგვისტოს და 13 სექტემბრის N15-2/8025 და N15-2/9206 წერილები.

მისი დავალებით ან მითითებით.¹⁶ სასამართლომ განმარტა, რომ „მან ნამდვილად დაინახა რიგ მტკიცებულებებში ჰომოფობიური და ძალადობის შემცველი მოწოდებები, ასევე გაირკვა კონკრეტულ პირთა სახელები და გვარები, თუმცა, იმ პირობებში, როდესაც არც ერთი მტკიცებულება არ წარმოუდგენია ბრალდების მხარეს იმის სამტკიცებლად, რომ ბრალდებულები სტრუქტურულად და მყარად ორგანიზებული ჯგუფის მონაწილენი იყვნენ [...] შეუძლებელია გონივრულ ეჭვს მიღმა დადგენა, რომ ბრალდებულებმა ამ სახის ჯგუფურ მოქმედებაში მიიღეს მონაწილეობა“.¹⁷

ამრიგად, როგორც სასამართლოს ზემოაღნიშნული განმარტებიდან შეიძლება დავასკვნათ, ბრალდებულები ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობაში გამართლდნენ, ვინაიდან სასამართლომ პროკურატურის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების საფუძველზე ვერ იმსჯელა 5 ივლისის მოძალადე ჯგუფის სტრუქტურისა და მყარი შეკავშირების შესახებ. ამის ერთ-ერთი მიზეზი შეიძლება ისიცაა, რომ ჯგუფური ძალადობის ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობისთვის ბრალდების წარსადგენად ბრალდების მხარემ საქმეში არსებული მტკიცებულებები დასაბუთებული ვარაუდის სტანდარტად არ შეაფასა და შესაბამისი ბრალდება არც ერთ პირს არ წარდგენია.

შესაბამისად, ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობის ბრალდება უფრო გამყარებული შესაძლოა ყოფილიყო იმ შემთხვევაში, თუ 2021 წლის 5 ივლისს, „თბილისის პრაიდის“ და ლგბტქ+ პირების მოწინააღმდეგე პირთა შეკრებისა და მათ მიერ ძალადობის განხორციელების ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობის ბრალდებით დაწყებული იქნებოდა სისხლისსამართლებრივი დევნა ან/და გამოტანილი იქნებოდა გამამტყუნებელი განაჩენი. საზოგადოებას შევახსენებთ, რომ სახალხო დამცველმა აღნიშნა სწორედ მტკიცებულებების ამ მიმართულებით შეფასების საჭიროების შესახებ და ჯგუფური ძალადობის ორგანიზების ბრალდებით სისხლისსამართლებრივი დევნის დაწყების მოთხოვნით გენერალურ პროკურორს მიმართა.¹⁸ პროკურატურამ სახალხო დამცველის წინადადება არ გაიზიარა, მიუხედავად იმისა, რომ საქმის მასალებიდან, მათ შორის სასამართლოს შეფასებითაც იკვეთება ჯგუფური ძალადობის ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობის ნიშნები, რომლის თანაამსრულებლები იყვნენ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობაში მსჯავრდებული პირები.

მნიშვნელოვანია, რომ ერთ-ერთ საქმეში, კერძოდ N1/4457-21 საქმეში ჯგუფური ძალადობის ორგანიზებისა და ორგანიზატორების თაობაზე სახალხო დამცველის მიერ საქმეში არსებული ერთ-ერთი მტკიცებულების შეფასება¹⁹ ფაქტობრივად გაზიარებულია სასამართლოს მიერაც და „სირცხვილიას“ ოფისის მიმართ განხორციელებული ძალადობრივი ქმედებები სასამართლომაც, ისევე, როგორც სახალხო დამცველმა ზემოაღნიშნულ წინადადებაში,

¹⁶ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 4 აპრილის განაჩენი საქმეზე N1/4559-21, პუნქტ. 4.3. (გვ. 49).

¹⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 4 აპრილის განაჩენი საქმეზე N1/4458-21, გვ.49-50.

¹⁸ საქართველოს სახალხო დამცველის 2021 წლის 3 სექტემბრის N15-11/8584 წინადადება, ხელმისაწვდომია: <
<https://www.ombudsman.ge/res/docs/2021090615354912875.pdf> > [ბოლოს ნანახია 22.09.2022].

¹⁹ სახალხო დამცველის წინადადება ეყრდნობოდა ონლაინ გამოცემა „პუბლიკა“-ს ვიდეო სიუჟეტს, ტელეკომპანია „ალტ-ინფოს“ გადაცემაში 2021 წლის ივნისის თვეში მომზადებულ გადაცემებს, სადაც საუბარია 2021 წლის 5 ივლისის განსახორციელებელ დანაშაულებრივ მოქმედებებთან დაკავშირებით, რაც გამოძიების მიერაც იქნა მოპოვებული.

ერთობლიობაში შეაფასა, როგორც წინასწარ ზურაბ მახარაძისა და სხვების²⁰ მიერ „სირცხვილიას“ წინააღმდეგ მიმართულ ორგანიზებულ დანაშაულებრივ ქმედებად. სასამართლომ მნიშვნელოვნად მიიჩნია ონლაინ გამოცემა „პუბლიკას“ მიერ გაკეთებული სიუჟეტი,²¹ სადაც კონკრეტული პირები აცხადებენ რა ძალადობრივი და უკანონო ღონისძიებები და მოქმედებები უნდა განხორციელდეს 2021 წლის 5 ივლისს, ხოლო შემდეგ მოვლენები ვითარდება ისე, როგორც აღნიშნულ სიუჟეტში მოცემული პირები აღწერენ.²² შესაბამისად, ამ ორგანიზებულ დანაშაულში მონაწილე და „სირცხვილიას“ ოფისში ძალადობრივი ქმედებების ამსრულებლები მსჯავრდებულ იქნენ სწორედ ორგანიზებულ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობისთვის (სსკ-ის 225 მუხლი, მე-2 ნაწილი).

ამ ფონზე კიდევ ერთხელ და მკაფიოდ დადასტურდა პროკურატურის მხრიდან მტკიცებულებების არაჯეროვანი შეფასება ჯგუფური ძალადობის ორგანიზების მიმართ, რის გამოც ამ დრომდე სისხლისსამართლებრივი დევნა ორგანიზატორების მიმართ არ დაწყებულა.

ბრალდების მხარის მიერ მტკიცებულებების არასაკმარისობის საფუძველს დაეყრდნო პირველი ინსტანციის სასამართლო სხვა ორ, სისხლის სამართლის N1/4559-21 და N1/4458-21 საქმეებში, რომლებშიც გამართლდა 14 ბრალდებული ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობის ბრალდებით, სადაც აქცენტი სასამართლომ დასვა სწორედ იმ გარემოებაზე, რომ პროკურატურამ ვერ წარმოადგინა საკმარისი მტკიცებულებები ჯგუფური ძალადობის ორგანიზების თვალსაზრისით. შესაბამისად, ამ ქმედების ჩამდენი პირებიც არ მიიჩნია ჯგუფური ძალადობის ამსრულებლებად.

საგულისხმოა, რომ თავად (მოგვიანებით გამართლებული) ბრალდებულები ადასტურებდნენ, რომ ძალადობა სოციალური ქსელებისა და მედიის მეშვეობით ორგანიზებულ აქციაში მონაწილეობის დროს ჩაიდინეს.

თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ სწორედ იდენტური მტკიცებულებები (ჯგუფური ძალადობის ორგანიზების კონტექსტში) იქნა პროკურატურის მიერ წარდგენილი სისხლის სამართლის იმ საქმეშიც,²³ სადაც ჩაითვალა, რომ მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტული პირები არ იყვნენ ბრალდებულად ცნობილი ორგანიზატორობისთვის, მათ მიერ ორგანიზებულ ქმედებებში მონაწილე პირები მაინც გამტყუნდნენ ორგანიზებულ ძალადობაში მონაწილეობისთვის (გამტყუნდა ექვსი პირი).

ამრიგად, ერთი მხრივ, გამოძიების დიდი ხარვეზია ის, რომ საქმის მასალები ჯეროვნად არ შეფასდა და კონკრეტულ პირებს არ წარედგინათ ბრალდება ძალადობრივი ქმედებების ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობისთვის, რაც ცალსახად იქნებოდა სასამართლოსთვის ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილე პირების ამ ბრალდებაში გამტყუნების დამატებითი

²⁰ სასამართლოს განაჩენებში ხსენებული სახელები არ დაუსახელებია, რამდენადაც საქმეთა განხილვა მათ წინააღმდეგ არ მიმდინარეობა. თუმცა, მითითებულია სწორედ იმ საჯარო წყაროებსა და სიუჟეტზე, რომელზე დაყრდნობითაც სახალხო დამცველმა მოამზადა დევნის დაწყების შესახებ წინადადება.

²¹ აღნიშნული სიუჟეტი ბრალდების მხარის მიერ იყო მოპოვებული და წარდგენილი მტკიცებულებად.

²² თბილისის საქალაქო სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა კოლეგიის 2022 წლის 4 აპრილის განაჩენი N1/4457-21 საქმეზე, გვ.35.

²³ N1/4457-21 საქმე.

არგუმენტი. თუმცა, მეორე მხრივ, თავად სასამართლოს მიდგომაც გარკვეულწილად არათანმიმდევრულად შეიძლება შეფასდეს, რამდენადაც 6 პირის ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობისთვის გამტყუნებისას, სწორედ პროკურატურის მიერ წარდგენილი ანალოგიური მტკიცებულებები საკმარისად მიიჩნია ჯგუფური ძალადობის არსებობის დასადგენად.

საკუთრების უფლების ხელყოფა

განაჩენის თანახმად, მოწმეებისა და დაზარალებულების ჩვენებებითა და სასაქონლო ექსპერტიზების დასკვნებით დასტურდება, რომ კონკრეტულმა პირებმა „სირცხვილიას“ ოფისის შენობის სადარბაზოში, განზრახ დაამტვრიეს ოპერატორის კამერა, შტატივი და ჟურნალისტის მობილური ტელეფონი.²⁴ პროკურატურამ ეს გარემოება მხოლოდ ჟურნალისტურ საქმიანობაში ხელშეშლად მიიჩნია (ხსენებულ ეპიზოდში პირები პასუხისგებაში მიეცნენ ჯგუფური ძალადობისა და დევნისთვისაც) და არ დააკისრა პირებს პასუხისმგებლობა სხვისი ნივთის განადგურების გამო.

საქართველოს მოქმედი კანონმდებლობით დაცულია საკუთრების უფლება.²⁵ ამასთან, საკუთრების უფლება მოიცავს როგორც ნეგატიურ, ასევე პოზიტიურ ვალდებულებებს და სახელმწიფოს პასუხისმგებლობა შეიძლება დადგეს მაშინაც კი, როდესაც ადგილი აქვს აშკარა და სერიოზულ ნაკლს სისხლის სამართლის საქმის გამოძიების ან/და სისხლისსამართლებრივი დევნის განხორციელების ეტაპზე, მათ შორის ნაკლებად მძიმე დანაშაულის შემთხვევაშიც.²⁶

ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობის ჩადენას შესაძლებელია თან ახლდეს სხვისი ნივთის დაზიანება ან განადგურება. თუმცა, იმ შემთხვევაში, როდესაც დასტურდება, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში, ნივთების დაზიანება არა ჯგუფური ძალადობის თანამდევი შედეგი,²⁷ არამედ - დამნაშავეს პირდაპირი განზრახვაა, ქმედება სისხლის სამართლის კოდექსის 187-ე მუხლითაც უნდა დაკვალიფიცირდეს. რაკი გამოძიებამ ამ მუხლით ბრალდება არ წარადგინა, სასამართლოს ამ ფაქტების შეფასება აღარ შეეძლო.²⁸

²⁴ 2021 წლის 8 ივლისის ექსპერტის N1161569/ტრ დასკვნის თანახმად, ვიდეოკამერისა და შტატივის დაზიანებით მესაკუთრეს მიადგა, შესაბამისად, 8000 და 1200 ლარის ზარალი, ხოლო 2021 წლის 16 აგვისტოს ექსპერტის N1375/ს დასკვნის თანახმად, მობილური ტელეფონის დაზიანებით მესაკუთრეს მიადგა 3400 ლარის ზარალი.

²⁵ საქართველოს კონსტიტუცია, მუხ. 19; „ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის პირველი დამატებითი ოქმი, მუხ. 1.

²⁶ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2008 წლის 14 ოქტომბრის გადაწყვეტილება საქმეზე Blumberga v. Latvia, N70930/01, §67.

²⁷ ჯგუფური ძალადობის თანამდევი შედეგი ნივთის დაზიანება ან განადგურება შეიძლება იყოს მაგალითად მაშინ, როდესაც პირები ცდილობენ კონკრეტულ შენობაში ძალადობრივ შეჭრას და ამ დროს აზიანებენ სხვადასხვა ნივთებს. თუ მოძალადე ამ მოქმედების პარალელურად, მაგალითისთვის, ანადგურებს მახლობლად მდგარ ავტომანქანას, აქ უკვე აშკარა ხდება მისი პირდაპირი განზრახვა ნივთის განადგურებისადმი, რაც სამართლებრივი გაკიცხვის ცალკე საფუძველს წარმოშობს.

²⁸ აღსანიშნავია, რომ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატამ გასულ წლებში დანაშაულთა ერთობლიობით დაკვალიფიცირა სხვისი ნივთის დაზიანების ფაქტი და ყაჩაღობა საქმეში, სადაც ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, ყაჩაღობა ჩადენილი არ იყო შემდგომში განადგურებული ნივთის მართლსაწინააღმდეგო დაუფლებისა და მისაკუთრების მიზნით, თუმცა, ყაჩაღობის ჩადენის შემდეგ, როდესაც ნივთი უკვე გადასული იყო თავდასხმის განმახორციელებელი პირების მპყრობელობაში სწორედ ყაჩაღობის ჩადენის შედეგად და შესაძლებლობა ჰქონდათ ფაქტობრივად საკუთარი სურვილისამებრ განეკარგათ იგი, აღნიშნული ნივთი მსჯავრდებულების მიერ განზრახ იქნა განადგურებული (საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2007 წლის 16 მაისის განჩინება, საქმე N2კ-1101აპ-06). შესაბამისად, მაშინ როდესაც სასამართლოს პრაქტიკაში ადგილი აქვს დანაშაულთა ერთობლიობით იმ ქმედებების შესაბამისად, სასამართლო პრაქტიკაში ადგილი აქვს ქმედების დანაშაულთა ერთობლიობით

3. სასჯელის ინდივიდუალიზაცია

გამოძიების მიერ მოპოვებული ინფორმაციით დასტურდებოდა წარსულში რამდენიმე მსჯავრდებულის სისხლისსამართლებრივი დევნის, გამამტყუნებელი განაჩენებისა და მათ მიმართ სხვადასხვა შეღავათის გამოყენების ფაქტები. მიუხედავად ამისა, ერთნაირი ქმედებისთვის, ერთის გარდა ყველა მსჯავრდებულს, სასამართლომ ერთი და იგივე სახისა და ზომის სასჯელი დაუნიშნა.

სასჯელის დანიშვნისას სასამართლო ვალდებულია, სხვა გარემოებებთან ერთად, გაითვალისწინოს დამნაშავეს წარსული ცხოვრება²⁹ და მსჯავრდებულის პიროვნება.³⁰ მიუხედავად იმისა, რომ ამ პირთა ნასამართლობა გაქარწყლებული იყო და იგი მხედველობაში სასჯელის დანიშვნის დროს არ უნდა მიღებულიყო, სასამართლოს უნდა გაეთვალისწინებინა დამნაშავეს პიროვნება, განესხვაგებინა დანაშაულის პირველად ჩამდენ პირთაგან და თითოეული პირის მიმართ სასჯელის განსაზღვრისას ემსჯელა აღნიშნულ გარემოებებზეც. ამრიგად, დარღვეულია სასჯელის ინდივიდუალიზაციის პრინციპი.

4. დაზარალებულთა უფლებები

მთავარი დადებითი ტენდენცია, რაც წინამდებარე გამოძიებისა და სასამართლო განხილვის ფარგლებში გამოვლინდა, დაზარალებულთა უფლებების პატივისცემაში გამოიხატება. ჩვენების მიცემისთანავე, 5 ივლისის ჯგუფური ძალადობის მსხვერპლები გამოძიებამ დაზარალებულად ცნო. მისასალმებელია, რომ გამოძიება არ დაელოდა დაგვიანებით დანიშნული და გაჭიანურებული ექსპერტიზის დასკვნას კონკრეტული ფიზიკური დაზიანებების სიმძიმესთან დაკავშირებით.

სისხლის სამართლის საპროცესო კანონმდებლობის შესაბამისად, დაზარალებულად ცნობის შემდეგ, მსხვერპლებს მიეცათ შესაძლებლობა გაცნობოდნენ სისხლის სამართლის საქმის მასალებს, მიეღოთ სხვადასხვა ინფორმაცია ჩადენილი დანაშაულის გამოძიების მიმდინარეობის შესახებ.

მიზანშეწონილია, გამოძიების ადრეულ ეტაპზე, პირველივე შესაძლებლობისთანავე და არაგონივრული გაჭიანურების გარეშე, პირის დაზარალებულად ცნობის მსგავსი მიდგომა დაინერგოს სხვა სისხლის სამართლის საქმეებშიც.

დასკვნა

შესწავლილი საქმის მასალებიდან იკვეთება, რომ 5 ივლისის საქმეზე ჩატარებული გამოძიება ვერ აკმაყოფილებს ეფექტიანი გამოძიების სტანდარტებს ზედმიწევნითობისა და დროულობის კუთხით. ეს გამოიხატა ექსპერტიზის დაგვიანებით ჩატარებასა და ნივთიერი მტკიცებულებების დაგვიანებით მოპოვებაში და გახდა სასამართლოში რიგ ბრალდებულთა შესაბამის მუხლებში გამართლების მთავარი მიზეზი.

დაკვალიფიცირებას, როდესაც სხვა დანაშაულის შედეგად დამნაშავეს მპყრობელობაში გადასული ნივთის განზრახ დაზიანებასაც აქვს ადგილი.

²⁹ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 53-ე მუხლის მე-3 ნაწილი.

³⁰ საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 259-ე მუხლის მე-4 ნაწილი.

პროკურატურამ არ გაითვალისწინა სახალხო დამცველის წინადადება და არ წარუდგინა ბრალდება კონკრეტულ პირს ჯგუფური ძალადობის ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობის შესახებ, რაც გახდა ძირითადი მიზეზი იმისა, რომ სასამართლომ 14 პირი ჯგუფური ძალადობის ბრალდებაში გაამართლა. მიუხედავად იმისა, რომ სასამართლომ დაინახა ორგანიზებული ჯგუფური ძალადობის ნიშნები, ბრალდების მხარემ ჯგუფური ძალადობის ორგანიზებისა და ხელმძღვანელობის ბრალდებით სისხლისსამართლებრივი დევნა სასამართლოს მიერ შეფასებულ მტკიცებულებებში იდენტიფიცირებადი პირების მიმართ არ დაიწყო.

პროკურატურამ ასევე უგულვებელყო საკუთრების უფლების ხელყოფის ცალკეული შემთხვევები და არ წარადგინა შესაბამისი ბრალდება მსგავს ფაქტებთან დაკავშირებით.

გამოიკვეთა არაერთგვაროვანი პრაქტიკა სასამართლოს მიერ ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობასთან დაკავშირებით მტკიცებულებათა გონივრულ ეჭვს მიღმა სტანდარტით შეფასების მხრივაც. ერთ-ერთ საქმეში სასამართლომ 6 პირის ჯგუფურ ძალადობაში მონაწილეობისთვის გამტყუნებისას, პროკურატურის მიერ წარდგენილი მტკიცებულებები საკმარისად მიიჩნია ჯგუფური ძალადობის არსებობის დასადგენად, ხოლო სხვა საქმეებზე აღნიშნული მიდგომა არ გაავრცელა და 14 პირი გაამართლა. ხსენებულ პირთა გამართლება მოხდა პროკურატურის მიერ ანალოგიური მტკიცებულებების წარდგენის მიუხედავად. სასამართლომ უტყუარად დადასტურებულად არ ჩათვალა ძალადობის განმახორციელებელი პირების მიერ დანაშაულის ჩადენა წინასწარი შეთანხმებითა და სხვა პირების მითითების საფუძველზე.

ბრალდების მხარის ერთ-ერთ არსებით ხარვეზად უნდა მივიჩნიოთ ის გარემოება, რომ ჯგუფური ძალადობის ორგანიზატორის ან ხელმძღვანელისთვის ბრალდება წარდგენილი არ ჰქონდა. ასეთ შემთხვევაში, სავარაუდოდ, სასამართლოს მიდგომაც თანმიმდევრული იქნებოდა ყველა საქმეში არსებული მტკიცებულებების შეფასებისას.

სასამართლომ ასევე დაარღვია სასჯელის ინდივიდუალიზაციის პრინციპი, არ გაითვალისწინა რა, კონკრეტულ პირთა მიერ წარსულში დანაშაულის ჩადენის ფაქტები და მათი პიროვნება სასჯელის განსაზღვრის დროს.

საქმის მასალების შესწავლის შედეგად, დადებით მოვლენად შეიძლება ჩაითვალოს ის გარემოება, რომ გამოძიებამ დროულად ცნო ძალადობრივი დანაშაულის მსხვერპლები დაზარალებულად და მისცა მათ საქმის მასალების გაცნობის უფლება. ვიმედოვნებთ, რომ აღნიშნული პრაქტიკა სხვა ძალადობრივ დანაშაულთა მსხვერპლებზეც გავრცელდება.